

Mérési adatok feldolgozása és vizuális elemzése

Rendszertervezés laboratórium 2

Mérési útmutató

Készítette: Gönczy László, Burján Dezső, Nádudvari György

Verzió: 3.0

2019.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék

1 A mérésről

A mérés célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a vizuális adatelemzéssel és a Microsoft Power BI¹ eszköz használatával alapszinten. Az eszköz részletes bemutatása túlmutat jelen dokumentáció keretein, így ajánlott a megfelelő internetes oldalak felkeresése azoknak, akik mélyebben szeretnének megismerkedni ezzel a technológiával. A Power BI-hoz kapcsolódó információ források gyűjteménye az 13. ábra. fejezetben megtalálható.

Jelen dokumentáció nem választja ketté a méréshez kapcsolódó segédanyagokat a mérés során elvégzendő feladatoktól. A mérés során nem kell külön jegyzőkönyvet készíteni, minden dokumentálás a Power BI-ban készített jelentésben történjen (**rendszeresen mentse el munkáját**)!

A mérés célja egy olyan módszer/eszköz bemutatása, mellyel a későbbiekben akár az önálló munka során (pl. szakdolgozatban, adott szoftver teljesítménytesztelésénél, stb.) áttekinthető, könnyen módosítható és értelmezhető vizuális megjelenítők készíthetők.

Figyelem: 2019-ben a mérést a kari oktatási felhőben végzik a hallgatók. Ennek leírása itt érhető el:

http://mit.bme.hu/~micskeiz/cloud.html

A mérés előtti hétvégén a konkrét gép adatait elérhetővé tesszük, így lehetővé válik az előzetes foglalás, Címtár azonosítóval.

2 Felkészüléshez: Az adatelemzés alapjai és a vizsgált adatkészlet

Informatikai rendszerekben, összetettebb szoftverekben vagy komplex architektúrájú rendszerekben sok adat keletkezik, melyeket a ma elterjedt naplózási/monitorozó rendszerekkel tipikusan könnyű mérni, azonban a gyakorlatban sokszor okoz problémát ezen adatok megfelelő kiértékelése. A mérés célja egy olyan megközelítés bemutatása, mellyel interaktív jelentések készíthetőek jelentősebb programozói tudás nélkül. A mérés során használt eszköz támogatja bonyolultabb elemzések készítését is (pl. alapszintű előrejelzés készítését), erre példát mutatunk a mérésben.

2.1 Az adatelemzés főbb lépései

Az adatelemzéssel foglakozó módszertanok (pl. a CRIPS-DM [5]) tipikusan jól elkülöníthető lépésekre bontják az adatok feldolgozásának és megértésének folyamatát. Ennek a folyamatnak egy általánosnak mondható modellje látható az alábbi ábrán:

¹ <u>https://powerbi.microsoft.com/en-us/</u>

Az adatelemzés tipikus lépései [6]

A mérés során az adatgyűjtéssel nem foglalkozunk (a továbbiakban az adatkészlet ismertetésénél röviden leírjuk az adatok eredetét), a mérés során az adatfeldolgozás (data processing), adattisztítás (data cleaning), a feltáró adatelemzés (visual data analysis) és főleg a jelentéskészítés (reporting) feladatára koncentrálunk. A begyűjtött adatokra néhány egyszerűbb modellt illesztünk, mélyebb algoritmustervezéssel most nem foglalkozunk. A mérés offline elemzést feltételez, bár az adott eszköz képes eseményforrásokból beérkező adatot online is feldolgozni.

2.2 A felhasznált adatkészlet: a TPC-C benchmark eredményei

A mérés során az informatikai rendszerek teljesítményméréséből dolgozunk fel egy példát. A TPC Council TPC-C benchmarkja ([8], érdeklődőknek a teljes specifikáció itt [10]) alapvetően összetett adatbázis rendszerek összehasonlítható teljesítménykiértékelését támogatja. Hasonlóan a legtöbb elfogadott benchmarkhoz, a TPC-C is definiál egy mért mintarendszert (System Under Test): hardvert, operációs rendszert és adatbáziskezelőt mérünk együtt.

A mért rendszer lényegében egy raktárkészlet-kezelést megvalósító relációs adatbázis és az afölött értelmezett tranzakciók (pl. rendelés felvétele). A mérés során egy reprezentatív mintaterhelésnek vetik alá a rendszert (írás-olvasási műveleteket végrehajtó tranzakciók előre meghatározott mixe, adott méretű adatbázis fölött végrehajtva, adott számú emulált felhasználó által).

A benchmarkról publikusam alapvetően két eredmény érhető el: **tpmC** mért rendszer **áteresztőképessége** (egységnyi idő alatt végrehajtott tranzakciók száma), ahol nem egy-egy meghatározott egyedit tranzakció típus, hanem a teljes tranzakció mix végrehajtását értékeljük ki, valamit a **\$/tpmC (a teljesítmény fajlagos költsége),** vagyis annak a mérőszáma, hogy egységnyi teljesítmény mennyibe kerül (a mért rendszer beszerzési árát véve alapul).

Bár a TPC-C nem tartozik a legújabb benchmarkok közé, a mai napig használják relációs adatbázis alapú rendszerek összehasonlítására, és kellően jól definiált ahhoz, hogy értelmezhető következtetéseket le lehessen vonni az eredményekből. A mérés során a TPC Council által hitelesített eredményeket használjuk, természetesen egy adott benchmarking mérés kiértékelése, azaz pl. az adott konfiguráció/SUT várható áteresztőképességének meghatározása egy adott mérési kampány adataiból szintén adatfeldolgozási/elemzési feladat lehetne.

2.3 A beugró során számonkért előismeretek

A beugró során nem az eszközismeretet kérjük számon (bár felhívjuk mindenkinek a figyelmét, hogy az eszköz ingyenesen letölthető előre), hanem az adatelemzéssel és a benchmarkokkal kapcsolatos alapismereteket. Ezeket a Rendszermodellezés tárgyban mindenki tanulta, ennek aktuális előadásait, valamint a hátteret bemutató jegyzetet kell a mérés előtt elolvasni:

- Vizuális adatelemzés előadás ([1]) és jegyzet ([3])
- Modellek paraméterezése és benchmarkok előadás ([2])

A beugró során néhány alapvető statisztikai fogalom ismeretére és értelmezésére (medián, átlag, percentilis) és az adatelemzés során alkalmazott alapvető fogalmakra (adatkeret, változók típusai, plotok/megjelenítők főbb típusai és értelmezésük – barchart, hisztrogram, scatter plot, boxplot, mosaic plot), valamint a lineáris regresszió céljára/alkalmazására kérdezünk rá.

Az alábbiakban ismertetjük a mérés során végrehajtandó feladatokat.

3 Adatok betöltése és transzformálása

Az adatok elemzését azok betöltése és transzformálása előzi meg, amelynek során valamilyen technológia/eszköz segítségével az adatok beolvasásra kerülnek, majd az elemzésnek megfelelő átalakítások hajtódnak rajtuk végre.

3.1 Alkalmazás indítása

A Microsoft Power BI (PBI) Desktop indítása után az 1. ábran látható felület fogad minket. Itt lehetőségünk van a hivatalos termékoldal meglátogatására, vagy a Pro változat esetében bejelentkezni a kapcsolódó szolgáltatásba. Ha már használtuk az alkalmazást, akkor a legutóbbi dokumentumok listájából kiválasztva visszatérhetünk korábbi munkánkhoz, vagy a **Get data** gomb esetében új adat feldolgozásához, elemzéséhez láthatunk hozzá.

1. ábra A Power BI Desktop nyitóképernyője

3.2 Adatok betöltése szöveges állományból

A PBI Desktop változata rengeteg adatforrást támogat. Az olyan alap bemeneteken kívül, mint az Excel, CSV, JSON fájlok olvasása mellett a fontosabb adatbázisokhoz (MySQL, MSSQL, PostgreSQL, stb.), felhős és webes szolgáltatásokhoz is csatlakozni tud. A mérés során először szöveges állományokból fogunk adatokat betölteni.

Kattintson rá a Get data gombra, majd a 2. ábran is látható ablakban válassza ki a *Text/CSV* bemenet típust!

Get Data		×
Search	All	
All	xii Excel	^
File	Text/CSV	
Database	🖻 XML	E
Azure	JSON	
Online Services	Folder	
Other	S SharePoint folder	
	SQL Server database	
	AB Access database	
	♀ SQL Server Analysis Services database	
	Oracle database	
	IBM DB2 database	
	IBM Informix database (Beta)	
	IBM Netezza (Beta)	
	MySQL database	
	PostgreSQL database	
	Sybase database	-

2. ábra A Power BI által támogatott bemeneti adatforrások

A Connect gombra való kattintás után keresse ki a tpcc_results.csv² állományt, nyissa meg! Ezután a 3. ábra látható ablakot láthatja, ahol a CSV állomány beolvasásával kapcsolatos paramétereket lehet módosítani. Itt az alapértelmezett értékek most megfelelőek, ezért kattintson az Transform Data gombra!

² C:\MIT2_meres\data\tpcc_results.csv

tpcc_results.csv

File Origin	Delimiter				Data Type Detection						
1250: Central European (Windows)	1250: Central European (Windows) * Tab				entral European (Windows) 🔹 Tab			*	Based on first 200 rows 🔹		
Column1		Column2	mn2 Column3		Column4	Column5					
				TPC-	C BENCHMARK RESULTS		\sim				
These results are valid as of date: 5/5/2017	7 12:28:20 PM										
				TPC-	C Results - Revision 5.X - Part 1: Active Results						
Result ID		Short ID	Company	Spec	. Revision	tpmC	Databi				
114112501		1794	SAP	5.11.	0	112890	SQL Ar				
				TPC-	C Results - Revision 5.X - Part 2: Historical Results	;					
Result ID		Short ID	Company	Spec	Revision	tpmC	Databi				
106011203		1687	Acer	5.5.0		66543	Micro:				
108061601		1753	Bull	5.9.0		6085166	IBM D				
108061201		1752	Bull	5.9.0	1	629159	IBM D				
107121701		1745	Bull	5.8.0	1	1616162	IBM D				
107121702		1746	Bull	5.8.0		404462	Oracle				
104063001		1627	Bull	5.3.0		175366.24	Micro:				
102060301		1494	Bull	5.0.0		403255.46	Oracle				
101092602		1461	Bull	5.0.0		105025.02	Oracle 🗸				
2							>				
					land Trave	form Data	Cancel				
					Load	John Data	Cancel				

3. ábra CSV állomány beolvasásával kapcsolatos paraméterek beállítása

3.3 Adatok áttekintése

Az adatok transzformálásának megkezdése előtt érdemes lehet azok értelmezése. Fontos, hogy az adatelemzőnek legyen valami fogalma, tudása arról, hogy mit jelentenek azok az adatok, amelyekkel dolgozni akar.

Az Transform Data gombra való kattintás után a 4. ábralátható *Power Query Editor* felület jelenik meg, ahol a következő lépésekben majd megfelelő formátumúra hozhatjuk adatainkat.

Kattintson az Enter Data gombra, majd hozza létre az 5. ábra látható táblázatot, kiegészítve az oszlopok egyegy rövid leírásával! Ehhez segítségül hívhatja a <u>http://www.tpc.org/tpcc/default.asp</u> oldalt.

Az elkészült táblázatot nevezze el col_desc néven!

M Provide Cuery Editor							
Topology Add Column Youx Image: Column Image: Column Youx Image: Column Image: Column Youx Image: Column Image: Column Image: Column Image: Column Image: Colu	ditor Choose R Columns - Co Manage Col	triove lumns + Rows + Rows + Reduce Rows	21 5pit Group By By Replac Values Soft Tansform	Append Queries			
Queries[1] < × √ f _X = Table.TransformColumTypes(S	ource,{{"Column1",	type text}, {"Column	2°, type text}, {"Colum3", type text), ("Colu	nn4", type text}, ("Column5", type text}, {"Column6", type text}, {	Column7*, type ∨	Query Settings X
Column1	- A ^B C Column2	 A^B_C Column3 	A ^B _C Column4	A ⁸ _C Column5	A ^B _C Column6	- A ^B C Column7	
1			TPC-C BENCHMARK RESULTS			^	Name
2 These results are valid as of date: 5/5/2017 12:28:20 PM							tocc results
			The second second second second				All Dependence
1			TPU-C RESULD - REVISION S.A - Part 1: ACTIVE RESULTS				He requires
6 Francis	Short ID	Company	Sper Revision	tomC	Database Software	Operating Say	 APPLIED STEPS
7 114112501	1794	SAP	5.11.0	112890	SQL Anywhere 16	Microsoft Win	Source 🕈
8							X Changed Type
9							
10			TPC-C Results - Revision 5.X - Part 2: Historical Results				
11							
12 Result ID	Short ID	Company	Spec. Revision	tpmC	Database Software	Operating Sys	
13 106011205	1687	Acer	5.5.0	66543	Microsoft SQL Server 2000 Enterprise Edition SP3	Microsoft Win	
14 108061601	1753	Bull	5.9.0	6085166	IBM DB2 9.5	IBM AIX 5L VS	
15 108061201	1752	Bull	5.9.0	629159	IBM D82 9.5 Enterprise Edition	IBM AIX SL V5. B	
16 107121701	1745	Bull	5.8.0	1616162	IBM D82 9.1	IBM AIX SLV5	
17 107121702	1746	Bull	5.8.0	404462	Oracle Database 10g Enterprise Edition	IBM AIX 5L V5	
18 104063001	1627	But	5.3.0	175366.24	Microsoft SQL Server 2000 Enterprise Edition 64bit	Microsoft Win	
19 102060301	1494	Bull	5.0.0	403255,46	Oracle Database 9i R2 Enterprise Edition	IBM AIX SL VS	
20 101092602	1461	Bull	5.0.0	105025.02	Oracle Database % Enterprise Edition v % 0.1	IBM AIX 4.3.3	
21 101070301	1446	Bull	5.0.0	57346.93	Oracle Database 9/ Enterprise Edition v.9/.0.1	IBM AIX 4.3.3	
22 101053003	1442	Bull	5.0.0	66750.27	Oracle 8i Enterprise Edition v. 8.1.7	IBM AIX 4.3.3	
23 101053004	1443	Bull	5.0.0	220807.27	Oracle 8i Enterprise Edition v. 8.1.7	IBM AIX 4.3.3	
24 112092601	1789	Cisco	5.11.0	1609186.39	Oracle Database 11g Standard Edition One	Oracle Linux w	
25 111120802	1785	Gisco	5.11.0	1053100.32	Oracle Database 11g Release 2 Standard Ed One	Oracle Linux w	
26 109111801	1770	Dell	2005.10.01	239392	Oracle Database 11g Standard Edition One	Microsoft Win	
27 109022301	1765	Dell	5.10.0	104492	Oracle Database 11g Standard Edition One	Microsoft Win	
28 106061701	1755	Dell	5.9.0	97083	Oracle Database 11g Standard Edition One	Microsoft Win	
29 107061102	1734	Dell	5.8.0	126371	Microsoft SQL Server 2005 Enterprise Edition x64 SP2	Microsoft Win-	
30 107031201	1727	Dell	5.8.0	69564	Microsoft SQL Server 2005 Standard Edition	Microsoft Win	
31 106063001	1708	Dell	5.7.0	65833	Microsoft SQL Server 2005 Standard Edition	Microsoft Win	
32 106020901	1689	Uel	3.6.0	28244	Microsoft Sul, Server 2005 Workgroup Edition	Microsoft Win	
555 INDUATEOL	19/1	Dell	5.4.0	38622	Microsoft Sig, Server Judo Standard Edition x64	Microsoft Win	
34 105051007	1059	Dell	5.3.0	03040	Microsoft Sup Server 2000 Enterprise Edition SP3	Microsoft Win	
05 105022401	1054	0-I	5.5.0	20122	Microsoft Statuser 2000 Research Edition	Microsoft Win	
30 10412202	1671	Dell	5.5.0	204122	Microsoft sup, server 2000 Enterprise Edition	Alignment Win	
22 10402201	1607	Dell	520	32185 33	Microsoft SOI Server 2000 Enterprise Edition	Microsoft Win	
30 *		CI MARK		00000000	HILD BREAK STALL BE AND AN AND AN ALL AND AN ALL AND		

4. ábra A Power BI Query Editor felülete

	Oszlop neve	Oszlop leírása	*
1	Result ID		
2	Company		
3	tpmC		
4	Database Software		
5	Operating System		
5	Availability Date		

5. ábra Adatoszlopok

3.4 Adatforrás átalakítása – szűrések

A Power BI segítségével egyszerűbb, néhány kattintással megoldható és bonyolultabb (akár a Power Query³-vel végrehajtható) átalakításokat lehet elvégezni. Az egyszerűbb műveletek közé tartozik az adatszerkezetből bizonyos oszlopok eltávolítása (pl. adatot nem tartalmazó, vagy szükségtelen adatokat tartalmazó oszlopok), sorok eltávolítása (a Power BI-ben csak az első vagy utolsó n db sort lehet így eltávolítani) vagy szűrése (pl. bizonyos értékek kiszűrése), első sor fejléccé alakítása.

Térjen vissza a tpcc_results query-hez! Alakítsa át a táblázatot úgy, hogy csak a szükséges adatokat és fejlécet tartalmazzon! Ehhez használja a Keep/Remove rows, Use First Row as Headers, és a szűrés funkciókat! Távolítsa el az adatokat nem tartalmazó oszlopokat is (Remove Columns)!

Az elkészült query-t duplikálja (jobb klikk a tpcc_results query-n majd Duplicate) tpcc_results_2_feladat néven, hogy a mérésvezető később ellenőrizhesse az eredményt. Térjen vissza a tpcc results query-re (kattintson a query-re)!

Figyeljen oda, hogy a továbbiakban az eredeti tpcc_results query-n dolgozzon tovább!

3.5 Adatforrás átalakítása – adattípusok

Az adatelemzések során fontos pontosan ismerni az egyes adatok típusát, hiszen eltérő ábrák eltérő adattípusokat igényelhetnek. A Power BI az adatforrások beolvasása után megpróbálja automatikusan meghatározni az egyes adatoszlopokban található adatok típusát, ám ezek nem feltétlenül helyesek. Gyakori hiba, hogy a tizedes jegyet elválasztó karakterek (tizedesvessző és pont) keverednek, amely okból kifolyólag a számokat szöveges mezőként próbálja meg az eszköz értelmezni. Ezeket a problémákat a felhasználónak kell megoldania a Power Query Editor felületen.

Módosítsa az egyes oszlopok adattípusait a tartalmuknak megfelelően! Figyeljen oda, hogy a területi beállítások miatt eltérő lehet a tizedes jegyek elválasztó karaktere! Szükség esetén cserélje ki azokat úgy, hogy a Power BI szám típusra állítás esetén ne dobjon hibát (Replace Values)! Figyeljen oda, hogy a dátum/idő típusok esetében csak az érdemi tartalmat visszaadó típust válassza ki (pl. nem feltétlenül szükséges a pontos idő ismerete, elégséges lehet az év, hónap és nap)! A "Result ID" oszlop szöveges típusú legyen! Duplikálja az elkészült táblázatot tpcc results 3 feladat néven!

Figyeljen oda, hogy a továbbiakban az eredeti tpcc_results query-n dolgozzon tovább!

A Close & Apply gombra kattintva alkalmazza a változtatásokat!

4 Elemzések

Az adattok transzformációja után kezdődhetnek azok elemzései. A mérés során a vizuális adatelemzést fogjuk alkalmazni, amely során az adatokat különböző módszerekkel ábrázoljuk és az elkészült diagram segítségével vonunk le azokból következtetéseket.

A Power BI működésében két fő módot különböztetünk meg. Az első a már fentebb használt Power Query szerkesztő mód, amelyben az adatok transzformálást, átalakítását tudjuk elvégezni, a másik pedig a következőekben bemutatásra kerülő jelentés szerkesztő mód, ahol különböző ábrákat, szövegdobozokat, képeket tudunk elhelyezni. A két mód között pl. az **Edit Queries** (jelentés \rightarrow query szerkesztés) és a **Close & Apply** (query \rightarrow jelentés) gombok között tudunk váltani.

³ <u>https://support.office.com/en-us/article/Getting-Started-with-Power-Query-7104fbee-9e62-4cb9-a02e-5bfb1a6c536a</u>

4.1 Adatkészlet áttekintő vizsgálata - Stacked bar/column chart, treemap

A Power BI segítségével jelentések készíthetők, amely jelentésekre diagramok, képek, szövegek kerülhetnek. Az egyes diagramtípusokat a *Visualizations* panelen találhatjuk (lásd 6. ábra). A beépített diagramok használata mellett lehetőség van ún. custom visualok importálására is, amelyek a mérés során kipróbálásra fognak kerülni.

6. ábra A Visualizations panel

A következők az oszlopdiagramok (Stacked bar chart, Stacked column chart és százalékos változatainak) használatát mutatja be. Az oszlopdiagramok segítségével diszkrét változó egyes értékeinek gyakoriságát tudjuk megjeleníteni, ahol egy oszlop magassága az adott érték abszolút gyakoriságát jelenti. A Power BI Stacked bar chartja ettől annyiban tér el, hogy a változó számossága mellett egy plusz kategorizálását is meg tudja jeleníteni egy oszlopon (pl. diszkrét változó az év, az oszlop magassága az adott évből származó benchmark eredmények száma, kategóriák az egyes cégek).

A Treemap hasonló elemzések megjelenítésére alkalmas, de itt az egyes téglalap területek méreteiből lehet következtetni az értékek gyakoriságára.

Stacked bar/column chart segítségével készítsen ábrát, amelyből megállapítható, hogy mely beszállítók/cégek szerepelnek a legtöbb benchmark eredménnyel az adatkészletben! Ugyanezt mutassa meg treemap-pel is! Az oldal neve legyen "*4. feladat*", és szövegdobozban írjon néhány összefoglaló gondolatot a megállapításokról!

Megjegyzés: A Power BI egyes diagramjainak paraméterezése nem feltétlenül magától értetődő, ilyenkor érdemes lehet az adott visual-ra rákeresni az interneten, ahol rengeteg blog és videó található a témában. A mostani feladat esetében azt szeretnénk, ha annyi oszlop jelenne meg az ábrán, amennyi céget (Company) tartalmaz az adatsor, ezért ennek az oszlopnak kell szerepelnie az Axis paraméternél. Az oszlopok magasságának az adott cég által beküldött benchmark eredmények számát kell reprezentálnia. Az eredmények egyértelműen megkülönböztethetők a Result ID alapján, amit ha a diagram Values paraméterére húzunk, automatikusan kiegészül a Count of előtaggal, vagyis a Power BI összeadja azoknak az egyedi ID-knak a számát, amik az adott céghez tartoznak. Ha a Legend paraméternek megadjuk ugyanazt az oszlopot, mint amit az Axis-nak is, akkor minden oszlopunk egyedi színt kap. Próbálja ki, hogy mi történik, ha ide más (pl. Database software) oszlopot adunk meg!

7. ábra Adatkészlet áttekintő vizsgálata - Stacked column chart, treemap

4.2 Elemzések - Mely években megjelent konfigurációkat tartalmazza a benchmark? Mennyire használható/releváns napjainkban?

A PBI-ben nem csak eltávolítani, hanem létrehozni is lehet új oszlopok. A *Power Query Editor* Add Column fülén található Custom Column gombja a 8. ábra látható ablakot nyitja meg, ahol már meglévő oszlopok és Power Query formulák segítségével lehet létrehozni új oszlopot.

New column name		
Year		
Custom column formula:	Available columns:	
<pre>=Date.Year([Availability Date])</pre>	Result ID	
	Short ID	
	Company	E
	Spec. Revision	
	tpmC	
	Database Software	
	Operating System	-
	TO MA S	
	<< Insert	
earn about Power BI Desktop formulas		

8. ábra Új oszlop létrehozása

Stacked bar/column chart segítségével készítsen egy ábrát, amelyről kiderül, hogy mely évekből vannak benchmark eredmények! Ehhez használja az Availability Date oszlopban található adatokat!

Segítség: készítsen új oszlopot az Availability Date-ből, amely csak az évet tartalmazza! Ehhez kattintson az Edit Queries gombra, majd az Add Column fülön a Custom Column gombra!

A kész ábra külön oldalra kerüljön, amelynek a neve "5. feladat" legyen! Ne felejtse el megállapításait is rögzíteni az oldalra!

9. ábra Elemzések - Mely években megjelent konfigurációkat tartalmazza a benchmark? Mennyire használható/releváns napjainkban?

4.3 Elemzések - Az egyes beszállítók mely években voltak aktívak? Mely beszállító a legjelentősebb piaci szereplő?

A Power BI egyik kiemelkedő funkciója a crossfiltering/selection. Ez a funkció lehetőséget biztosít arra, hogy az egy oldalon szereplő diagramok és egyéb elemek között szűrési és kiválasztási kapcsolatok aktiválódjanak, vagyis egy elemen történi kiválasztás vagy szűrés az oldal többi elemén is végrehajtódik. Ezen funkció segítségével könnyebbé válik az egyes adatok értelmezése.

Sok esetben előfordul, hogy az adathalmaz csak egy részét szeretnénk adott pillanatban megjeleníteni. Ebben lehet segítségünkre a Slicer megjelenítő, amely egy adott változó értékeit checkboxok listájaként jeleníti meg, így a jelentésben a szűrés eredménye látható.

Készítsen "6. feladat" néven egy új oldalt (akár az előző duplikálásával), amelyen egyértelműen megmutatható, hogy mely beszállító, mely évben volt aktív és melyik beszállító a legaktívabb a teljes időszakra nézve. Használja a *Slicer megjelenítőt* a könnyebb áttekinthetőség érdekében! Rögzítse szövegdoboz segítségével a fontosabb megállapításokat!

4.4 Elemzések - Ha cégünk igényeit egy alacsonyabb teljesítményű konfigurációval is ki tudjuk elégíteni, akkor mely beszállítók közül válasszunk?

A feladat megoldásához importálja a Histogram custom visualt⁴, amelyen ábrázolja a tpmC értékeket! Az oldal szintű szűrő segítségével szűkítse a konfigurációs benchmark eredményeket úgy, hogy cégünk adatbázisának naponta csak átlagosan 25,92 – 31,68 millió közötti tranzakciót kell kiszolgálnia! Column chart segítségével ábrázolja, hogy melyik cég benchmark eredményei szerepelnek a szűrt adatkészletben! Mentse az oldalt "7. feladat" néven! Ne feledkezzen meg a megállapítások rögzítéséről!

10. ábra Elemzések - Ha cégünk igényeit egy alacsonyabb teljesítményű konfigurációval is ki tudjuk elégíteni, akkor mely beszállítók közül válasszunk?

4.5 Elemzések - Mit lehet megállapítani a teljesítmény változásáról?

A Power BI lehetőséget biztosít arra, hogy azt összekapcsoljuk az R statisztikai programkörnyezettel. Az integráció megléte esetében mind az adattranszformáció, mind a megjelenítés során felhasználhatók az R nyelv által nyújtott képességek. Több olyan úgynevezett "Custom Visual" is található az interneten, amely valamilyen R csomag alkalmazásával jelenít meg valamilyen diagramot az adatokból.

Megjegyzés: természetesen az R nyelv és bizonyos csomagok megléte szükséges az adott rendszerkörnyezetben. A laboron használt környezetben a szükséges programok telepítésre kerültek.

⁴C:\MIT2_meres\custom_visuals\Histogram.1.0.2.0.pbiviz

Hozzon létre egy új oldalt "8. feladat" néven! Importálja a PowerBI-visuals-spline custom visualt⁵ és ábrázolja vele a teljesítmények időbeli alakulását!

Készítsen még egy ábrát ugyanezzel a Spline megjelenítővel, de szűrő segítségével távolítsa el a kiugró értéket (outlier-t)! Szövegdobozban foglalja össze a teljesítmény változás alakulását, külön kitérve a két ábra közötti különbségre!

11. ábra Elemzések - Mit lehet megállapítani a teljesítmény változásáról?

4.6 Elemzések - Mit lehet megállapítani a teljesítmény változásáról? – Boxplot

Importálja a Power BI-ba a BoxWhisker visualt⁶ és ábrázolja rajta a teljesítmények alakulását az évek során. A boxplot kategória paraméterének érdemes lehet létrehozni az "Availability Year" oszlopból egy kategorikus változót (oszlop duplikálása és típus módosítása szöveges típusra). Fontos a BoxWhisker visual alapértelmezetten nem a Rendszermodellezés tárgyból megtanultan paraméterezi fel a boxplot diagramot, állítsa be a paramétereket úgy, hogy az ott megtanultak szerinti legyen (lsd. segédlet[1]). Távolítsa el itt is az outliert. Megállapításait szövegdobozba rögzítse! Mentse az oldalt "9. feladat" néven!

⁵C:\MIT2_meres\custom_visuals\PowerBI-visuals-spline.1.0.3.0.pbiviz ⁶C:\MIT2_meres\custom_visuals\BoxWhisker(JanPieter).2.0.0.0.pbiviz

12. ábra Elemzések - Mit lehet megállapítani a teljesítmény változásáról? – Boxplot

4.7 Elemzés - Hogyan alakulnak a tranzakciós és összköltségek?

A Power BI támogatja több adatforrás használatát, amelyek között kapcsolatokat is létre lehet hozni, mint ahogy azt a nagyobb adatbázis sémák kezelése esetében is. Az így létrehozott relációk segítségével egy diagramnak több adatforrásból származó paramétert is megadhatunk.

A jelenleg használt adatkészletben nem szerepelnek költségekkel kapcsolatos értékek, ezeket egy másik CSV állományból kell beolvasni. Ehhez a *Power Query Editorban* kattintson a **New Source** gombra és a korábban már megismert módon importálja a tpcc_costs.csv⁷ fájlt! Ellenőrizze, hogy az egyes oszlopok megfelelő típusúak-e! A szükséges módosítások után lépjen ki a *Power Query Editorból* (ne felejtse el alkalmazni a változtatásokat)!

A baloldalon található Relationships gombra kattintva megnyílik egy felület, amelyen az eddigi queryk eredménytáblái láthatóak. Fogja meg a tpcc_results tábla "Result ID" mezőjét, és húzza a tpcc_costs táblára! Ennek eredményeként a két tábla között 1 - 1 kapcsolatnak kell megjelennie. Ez után a Reportra visszatérve már a tpcc_costs és tpcc_results táblából származó paramétereket is megadhat egy visual típusnak.

Készítsen diagramot, amelyen jól látható, hogy az évek során csökkent a teljesítményre vett költség a teljes piacra nézve, majd egy másikat, amelyiken látható, hogy ugyanez nem áll fent a teljes költség esetében! Szövegdobozba írja össze a megállapításokat! Az oldalt mentse "10. feladat" néven!

4.8 Elemzés - Milyen adatbázis-kezelő szoftvert válasszunk, ha még mindig az olcsóbb megoldást szeretnénk használni?

Amikor egy diagram paraméterének megadunk egy változót (oszlopot), akkor a Power BI sok esetben az egyes paramétereket megpróbálja aggregálni azok típusának megfelelően. Ez akár nem várt eredményeket okozhat.

⁷C:\MIT2_meres\data\tpcc_costs.csv

Hibás aggregációt eredményezhet, amikor egy általunk szám típusnak gondolt változó típusa nem szám, ilyenkor ugyanis kategorikus változóként szerepel az adatkészletben, amire nem értelmezhetők az olyan aggregáló függvények, mint a minimum, átlag vagy medián. Ilyenkor az adott változó típusának ellenőrzése segíthet a probléma megoldásában.

Bar/Column chart segítségével ábrázolja az egyes adatbázis-kezelő szoftvereket és a futtató konfigurációk teljes költségét! Milyen aggregációs műveletet választott ki, hogy megfelelő eredményt kapjon az egyes oszlopok magasságára? Milyen problémával szembesült?

Hozzon létre új oszlopot (Conditional Column), amely új kategóriákba rendezi a DB szoftvereket (pl. MSSQL, IBM DB2, stb.)! Ábrázolja az új oszlop segítségével is az előző ábrát! Szövegdobozban gyűjtse össze az észrevételeket, megállapításokat! Melyik kategóriát választaná, ha egy olcsóbb megoldást keres? Az oldalt "11. feladat" néven mentse!

4.9 Párhuzamos koordináták – Változók közötti kapcsolat keresése

A feladat megoldásához ismételje át a párhuzamos koordináták módszeréről tanultakat.

A korábban már megismert módon olvassa be a tpcc_longformat_data.csv⁸ állományt. Alakítsa át az ID oszlopot Text típusúvá. Ábrázolja Párhuzamos Koordinátáták Grafikonon a változókat.

A Power BI programhoz jelenleg nem található külön megjelenítő, amely ilyen grafikont tud ábrázolni, éppen ezért használja a beépített Linechart diagramtípust ügyelve arra, hogy mi kerül az Axis, a Legend, a Values és a Tooltip mezőbe.

Ugyanerre az oldalra tegyen a Slicer visual segítségével egy olyan szűrőt, amellyel akár több ID-t is ki lehet jelölni egyszerre.

Milyen összefüggéseket tud leolvasni az ábráról? Gondolja végig, mi a különbség az eddigiekben használt adatformátum, és a mostani közt! Melyiket milyen célra/körülmények közt lehet érdemes használni?

Az oldalt "12. feladat" néven mentse el!!!

[%]C:\MIT2_meres\data\tpcc_longformat_data.csv

4.10 Extra feladat (IMSc) - Valuta árfolyamok problémája

A 4.1 – 4.8 feladatok megoldása során elkövettünk egy hibát. A költségekkel kapcsolatos vizsgálatok során nem lett figyelembe véve, hogy azok eltérő valutákban voltak megadva. Váltsa át a valutákat Forintban kifejezett értékekre!

Adjon hozzá új adatforrást a meglévőekhez! Válassza ki az Other - Web-et, majd kattintson a Connect gombra!

	Get Data		×
	Search	Other	
	All	(Web	
	File	SharePoint list Import data from a Web page.	
	Database	OData Feed	
	Azure	Active Directory	
	Online Services	X Microsoft Exchange	
	Other	Hadoop File (HDFS)	
		Spark (Beta)	
		Blank Ouery	
		Connect Cancel	
Adja meg a következő URL-t:	http://www.mn	<u>ıb.hu/arfolyamok</u>	
From	Web		×
Basic URL	U Advanced		
http://w	ww.mnb.hu/arfolyamok		
		ОК	Cancel

Nézze meg a talált elemeket (a baloldali fastruktúrában ha rákattint egy elemre, akkor a jobb oldalon megjelenik egy előnézeti kép)! Vizsgálja meg, hogy a tpcc_costs táblában milyen valutákat talál, és ennek alapján válassza ki azokat az oldalelemeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy minden valuta esetében el lehessen végezni az átváltást! A kiválasztás után kattintson az OK gombra!

Navigator								×
	Q	Table View We	b View					
Display Options 🔹	Ca	A Magyar N	emzeti B	ank valutavá	iltási tevéke	nységet nem végez!	Da	
https://www.mnb.hu/arfolyamok [3]		Header	Pénznem	Devizanév	Egység	Forintban kifejezett érték		
🗌 🔝 🛛 A Magyar Nemzeti Bank valuta	váltási tevé…	2017.09.27.	EUR	euro		1 31	1,85	
Document		2017.09.27.	USD	USA dollár		1 26	5,72	
🔲 🎫 Table 1		2017.09.27.	CHF	svájci frank		1 27	2,53	
						OK C	ancel	

Ellenőrizze a Query Editorban az újonnan importált táblázat(ok) oszlopainak típusait, szükség esetén módosítsa azokat! Távolítsa el azokat az oszlopokat, amelyekre nincs szükség!

Ha több táblázatot is használnia kell, akkor jelölje ki az egyik query-t, majd kattintson az Append Queries gombra, ezután pedig válassza ki azt a táblázatot (query-t), amelyiket hozzá szeretné fűzni! A már teljes táblázatot nevezze el "mnb_arfolyam" néven!

Hozzon létre egy referenciát a tpcc_costs query-ből (jobb kattintás a query-n majd, Reference menüpont) tpcc_costs_in_HUF néven! Kattintson rá, majd a Merge Queries gombra! A megjelenő ablakban kattintson a *Currency* oszlopra, a legördülű menüből válassza ki az mnb_arfolyam táblázatot, majd itt is kattintson a *Pénznem* oszlopra, ezután pedig az OK gombra (lásd 13. ábra)!

A megjelent mnb_arfolyam oszlopnál kattintsunk a két irányba mutató nyilas gombra, majd az OK-ra! Adjunk hozzá új oszlopot a query-hez "TSC in HUF" néven a

```
= [Total Sys. Cost]/[mnb_arfolyam.Egység]*[mnb_arfolyam.Forintban
kifejezett érték]
```

formulával! Hasonló módon hozzunk létre egy másik oszlopot a "Price/Perf" oszlopból "in HUF" utótaggal! Close & Apply-ra kattintással mentse a munkát!

Külön bar/column chartokon mutassa meg a teljes költséget, és az ár/teljesítmény mutatót Forintban adatbázis-kezelőkre és operációs rendszerekre nézve! Szövegdobozban foglalja össze a megállapításait!

Az oldalt 13. feladat néven mentse el!

vlerge							
elect a tab	le and matchir	ng column:	s to cr	eate a merg	ed table.		
pcc_costs_i	n_HUF						
Result ID	Price/Perf	Total Sys. C	ost	Currency			
114112501	0,19	21	160,12	USD			
108061601	2,81	171	27928	USD			
108061201	2,49	15	66664	USD			
107121701	3,54	57	16286	USD			
107121702	3,51	14	17121	USD			
Pénznem	Devizanév	Egység	Forint	ban kifejezet	t érték		
EUR	euro	1			311,85		
USD	USA dollár	1			265,72		
CHF	svájci frank	1			272,53		
AUD	ausztrál dollár	1			208,32		
BGN	bolgár Leva	1			159,45		
oin Kind							

13. ábra Merge ablak

4.11 Extra feladat (IMSc) – Található-e összefüggés az egyes konfigurációk CPU jellemzői és áteresztőképessége között?

A korábban már megismert módon olvassa be és kapcsolja össze a már meglévő query-kkel a tpcc_hardware.csv⁹ állományt, majd készítsen egy új oldalt, amelyen összefüggéseket mutat a konfigurációk CPU jellemzői (CPU szám, szálak száma, stb.) és áteresztőképessége között! Megállapításait szövegdobozba gyűjtse! (Ha úgy érzi, akkor használhatja a korábban használt tpcc_longformat_data adatokat).

Az oldalt mentse el "14 feladat" néven!

⁹C:\MIT2_meres\data\tpcc_hardware.csv

5 Ajánlott irodalom a felkészüléshez

- [1] Rendszermodellezés előadás diasor (2017) Vizuális adatelemzés <u>https://inf.mit.bme.hu/edu/courses/materials/rendszermodellez%C3%A9s/2017-tavasz/vizu%C3%A1lis-</u> <u>adatelemz%C3%A9s</u>
- [2] Rendszermodellezés előadás diasor (2017) Modellek paraméterezése, benchmarkok <u>https://inf.mit.bme.hu/edu/courses/materials/rendszermodellez%C3%A9s/2017-tavasz/modellek-param%C3%A9terez%C3%A9se-benchmarkok</u>
- [3] Antal Péter Antos András Horváth Gábor Hullám Gábor Kocsis Imre Marx Péter Millinghoffer András Pataricza András – Salánki Ágnes: Intelligens adatelemzés (Typotex, 2014), 5. fejezet, Vizuális Analízis (A teljes könyv elérhető a <u>http://www.interkonyv.hu/konyvek/antal_peter_intelligens_adatelemzes</u> címen)
- [4] Microsoft Power BI Guided Learning <u>https://powerbi.microsoft.com/en-us/guided-learning/</u>

További háttéranyagok

- [5] Shearer C., The CRISP-DM model: the new blueprint for data mining, J Data Warehousing (2000); 5:13–22.
- [6] Schutt, Rachel, and Cathy O'Neil. Doing data science: Straight talk from the frontline. "O'Reilly Media, Inc.", 2013.
 [7] Kocsis Imre, Salánki Ágnes: Vizuális adatanalízis "Big Data" elemzési módszerek
- https://inf.mit.bme.hu/sites/default/files/materials/taxonomy/term/446/14/20141015_BigData_5-6 ea EDA.pdf
- [8] Francois Raab, Walt Kohler, Amitabh Shah. Overview of the TPC-C Benchmark: The Order-Entry Benchmark. http://www.tpc.org/tpcc/detail.asp
- [9] TPC-C http://www.tpc.org/tpcc/default.asp
- [10] TPC-C benchmark Standard Specification. 2010, TPC Council. http://www.tpc.org/tpc_documents_current_versions/pdf/tpc-c_v5.11.0.pdf